

בנאות דשא

פרשת תרומה - ב' אדר יומא דהילולא של כ"ק רבינו הבית ישראל זי"ע תשפ"ו | שנה ו' | גליון רצא

דולה ומשקה מתורת רבוה"ק מפרשיסהא קאצק וגור זי"ע במשנת רבינו ראש הישיבה שליט"א

אמרות רבותינו

הנדיבות ליתן יותר מהאפשרות היא תרומת ה'

מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה, ב). לכאורה לפי פירוש רש"י ששני תרומות הראשונות מדברות מתרומת בקע לגולגולת - איך שייך בזה נדיבות, הלא חיובא הוא דרמיא על כל איש - 'העשיר לא ירבה והדל לא ימעט' (תשא ל, טו). גם למה שינה לכתוב כאן 'תרומתי', ולא 'תרומה' כמו שאומר 'ויקחו לי תרומה' (כה, ב) 'וזאת התרומה אשר תקחו מאתם' (שם, ג).

אך ידוע, שהנותן דינר לעני ולבו חושק ליתן לו שנים אלא שאין ביכולתו, הקב"ה חושב לו גם את הדינר השני כאילו נתנו, כי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה כמאמר הגמרא (קידושין מ, ג) וגם כאן ודאי היו הרבה מישראל שרצו לנדב לאדנים ולמזבח הרבה יותר ממחצית השקל, אלא שלא יכלו מחמת הציווי 'העשיר לא ירבה', וחשב להם הקב"ה את היתרון הזה לתרומה כאילו נתנוה. ותרומה זו נקראה 'תרומת ה' - יען שלא ידע בה רק ה' הבוחן לבבות, אבל הגבאים הם ידעו רק ממחצית השקל שנתנו בפועל ממש.

וזה 'ויקחו לי תרומה' היינו תרומת מחצית השקל שנתנו בפועל, אך 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו' ליתן יותר ולא יוכל מפני הציווי ממנו תקחו ג"כ 'את תרומתי' היינו היתרון שתרם במחשבה שאינו ניכר אלא לי, כי גם היא לתרומה יחשב כאילו לקחתם ממנו בפועל. ארן עדת

(ארן עדת להרה"ק רבי שרגא יאיר מביאליבזיק זי"ע נכד היהודי הקי' זי"ע)

הרצון לעשות מביאו להשלים מעשיו כראוי

ועשו לי מקדש וגו', ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וגו' וכן תעשו (כה, ח-ט). פירוש, שבכל מעשה יהיה רצון האדם כדי להשלים רצון הבורא יתברך, ולהיות נעשה מזה מבוקש השי"ת, אותו דבר שמרומז בזה המעשה, כי בכל דבר יש רמז בשמים, וזה שכתוב 'תבנית המשכן'.

ואף שאין האדם יודע בפרטות תיקון כל מעשה, מכל מקום על ידי שכוונתו לשמים ורוצה לעשות כרצון הבורא, על ידי זה מעורר כח הבורא ית', והוא השראת השכינה, כל אחד לפי מדרגתו. ועל ידי זה זוכה אחר כך לעשות באמת הכל כראוי, וזה שכתוב 'יוכן תעשו'.

מקודם כתיב 'ככל אשר אני מראה', ולא כתיב 'כל' רק 'ככל', שאין יכול עדיין לעשות ממש תבנית המשכן, רק על ידי הרצון והמבוקש, ועושה כל דבר לשם שמים, להתדמות לדבר המרומז, על ידי זה אחר כך 'יוכן תעשו', 'כן' הוא לשון אמת כמו 'כן בנות צלפחד דוברות' (פינחס כו, ז), 'כנים אנחנו' (מקץ מב, יא). ועל ידי אמונה מקודם שהוא 'ככל', על ידי זה אחר כך 'יוכן תעשו'.

(שפת אמת תרל"ז)

כשמתעורר במחשבה טובה יש להכניסו תיכף במעשה

מעשה חושב תעשה אותם (כו, א). בגמרא (יומא עב:) 'מעשה רוקם, מעשה חושב, אמר רבי אלעזר שרוקמין במקום שחושבין'. ויש לרמז דידוע (אמונה ובטחון לרמב"ן פ"ט) שכשנפול לאדם בלבד איזה מחשבה טובה לעבודת הבורא, צריך לעשות מיד מעשה, ולהוציא מחשבתו מכח אל הפועל באיזה עובדא טבא, ובכן יש קיום להמחשבה טובה שלא תאבד. וזהו הפירוש 'שרוקמין במקום שחושבין' והבן, וזהו שנאמר 'מעשה חושב תעשה אותם, תעשה' דווקא, להביא המחשבה לידי מעשה.

(דברי ישראל להרה"ק ממאדוץ זי"ע)

'שאתה ושלך שלו'

עבודת ה' משלו ומכוחו

למען יוכלו לפאר בית ה', 'והרעשתי את כל הגוים ובאו חמדת כל גוים ומלאתי את הבית הזה כבוד וכו', לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבקות, גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון אמר ה' צבקות' וגו' (שם, ט-ז).

דברים אלו מעוררים תמיהה. נבואה זו הרי נאמרה לגדולי עולם - זרובבל בן שלתיאל פתח יהודה ויהושע בן יהוצדק הכהן הגדול, וכי ניתן להעלות על הדעת שענקי רוח אלו נתנו דעתם לפאר החיצוני של בית המקדש?

נתבונן נא; לאחר שבעים שנות גלות שלא יכלו לעלות וליראות ולעשות חובתם בבית ה', ועתה נבנה הבית וחזרו כהנים לעבודתם, לווים לשירים ולזמרים וישראל למעמדם, היתכן לחשוב שרוחם של אלו נפלה בקרבם רק משום שהיה חסר בהודו ובהדרו של הבית, עד שבאמר שהיה הבית 'כאֵין בעינינו' אמתמה!

בביאור הענין נאמר, בתחילת נבואתו נאמר לחגי הנביא לומר לבני ישראל לבנות הבית 'וְאֶפְסָה בּוֹ וְאֶפְסָךְ אָמַר ה' (חגי א, ח), ומובא בגמרא (יומא כא:) שחסרון האות ה' במילה וְאֶפְסָךְ מרמז על חמישה דברים שחסרו במקדש השני והיו במקדש הראשון, 'ואלו הן ארון וכפורת וכרובים ואש ושכינה ורוח הקודש'.

חמישה דברים אלו מורים כולם על גילויים רוחניים נשגבים של השראת השכינה וחיבור עם הבורא ב"ה, וחסרונם הוא שהעביר את רוחם של כל 'אשר ראה את הבית הזה בכבודו הראשון', עד כדי הרגשה מדכאת שמה שרואים עתה 'הלא כמוהו כאֵין בעינינו' בהרגישם גודל החסרון שיחסר להם בעבודת בוראם.

על כך באה התשובה 'לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבקות' - כסף וזהב רומזים לאהבה ויראה כמובא בזהר הקדוש, ולימדם חגי הנביא שכל אותן מדות ודרגות שהאדם עובד בהן את בוראו, ואף עצם בחירתו טוב, אינן משלו כלל אלא מתנת הבורא ב"ה - 'שאתה ושלך שלו', ומעתה שרצון הבורא שיעבדוהו בלעדי חמישה דברים אלו, אֵל להם להצטער על כך. יתר על כן, בעובדם את ה' בשברון לבם בתוך החושך וההסתר, הריהם מעלים נחת רוח מיוחדת לרבונו של עולם - 'וארצה בו וְאֶפְסָךְ', בהעידם במעשיהם שכל עבודתם היא מכוחו יתברך.

דברים אלו הם חיזוק גדול לדורנו אנו, בו שוררת חשיכה גדולה והסתר כבד ולא אתנו יודע עד מה. בידענו ש'לי הכסף ולי הזהב', שכל מעשה טוב ורצון טוב הוא מאת ה' ומכוחו, נאזור כוח לעובדו כרצונו ב"ה, ובכוחותינו הדלים ובדרגותינו הַרְשָׁוִת נגלה האור בתוך החושך וההסתר, ובכך נרבה כבודו בעולם ונעלה נחת רוח לפניו שאמר ונעשה רצונו.

דברים האמורים, נוכל להוסיף להעמיק בפסוק זה 'לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבקות'. נבואה זו נאמרה מפי חגי הנביא בתחילת בית השני, ששררה אז עניות גדולה, ובבית המקדש חסר היה העושר הרב, הפאר וההדר, שהיו בבית הראשון, וכדברי הנביא (חגי ב, א) 'מי בכס הנשאר אשר ראה את הבית הזה בכבודו הראשון ומה אתם רואים אותו עתה הלא כמוהו כאֵין בעינינו'. בא הנביא וחיזקם, והבטיחם שעתיד ה' להשפיע להם עושר רב

פרשתנו פותחת (כה, ב) 'דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה', וידוע הדקדוק שלכאורה נכון היה לומר 'ויתנו' לי, שהרי התרומה נותנים ולא לוקחים. השפת אמת (לקוטים) מביא דברי הרבי מלובלין זי"ע בספרו דברי אמת שמבאר על פי מאמר חז"ל ('ויק'ר לד, ח) 'יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית', לכן נאמר 'ויקחו', להורות שהנדבה למשכן היא 'לקיחה' ולא 'נתינה'.

השפת אמת מוסיף העמקה לפירוש זה. ההבנה הפשוטה בדברי חז"ל אלו - היא: לצד היות בעל הבית זה שנותן מרכושו לעני, הרי שעליו להבין שהוא מקבל יותר ממה שהוא נותן, משום שהממון שנותן הוא דבר חולף, ובתמורתו הוא מקבל חיים נצחיים. דא עקא, הכרה זו עלולה עוד להביא את בעל הבית להרגשה מלאה ישות ואנוכיות, בהיותו חֵשׁ שבממנו שלו רכש לעצמו נתח נכבד של חיי העולם הבא.

השפת אמת מאיר עינינו לראות את הדברים באור אחר, עילאי ומרומם. שנינו במשנה (אבות פ"א מ"ז) 'תן לו משלו, שאתה ושלך שלו, וכן בדור הוא אומר 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך' (דהיי"א כט, יד). דברי המשנה אינם מכוונים לנתינת ממון לצדקה בלבד, אלא לכל מה שהאדם נותן מעצמו לגבוה, ב'סור מרע' - התגברותו על תאוותיו הבהמיות ושלטתו על רצונותיו החומריים, וביעשה טוב - טרחתו בשמירת התורה ויגיעתו בקיום המצוות. מלמדתנו המשנה, שבכל אלו 'תן לו משלו' - הוי יָחוּד שממנו יתברך ומכוחו הן נותן לו, משום 'שאתה ושלך שלו' - כל כוחותיך, רצונותיך ומעשיך הם משל הבורא ב"ה, ומשִׁלְךְ אין לך מאומה. לכן מכוונים גם דברי הנביא (חגי ב, ח) 'לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבקות' - לא רק הכסף והזהב שניתן במתנה לגבוה, אלא גם מה שברשות האדם - ממונו, כוחותיו, רצונותיו וכל יפותו, הכל מה' יתברך.

זהו שציוותה תורה 'ויקחו לי תרומה', שכאשר בני ישראל נותנים מנדבת לבם הטוב, 'יקחו' לעצמם 'לי' - ההרגשה הבוררה ש'לי הכסף ולי הזהב', ובכך נתינה תתברר צאלם ידיעה זו ש'ממך הכל ומידך נתנו לך'.

בדברים האמורים, נוכל להוסיף להעמיק בפסוק זה 'לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבקות'. נבואה זו נאמרה מפי חגי הנביא בתחילת בית השני, ששררה אז עניות גדולה, ובבית המקדש חסר היה העושר הרב, הפאר וההדר, שהיו בבית הראשון, וכדברי הנביא (חגי ב, א) 'מי בכס הנשאר אשר ראה את הבית הזה בכבודו הראשון ומה אתם רואים אותו עתה הלא כמוהו כאֵין בעינינו'. בא הנביא וחיזקם, והבטיחם שעתיד ה' להשפיע להם עושר רב

(מתוך ס"ג פרשת תרומה תשפ"ד מאמר א)

כנישתא חדא בתיובתא

להפנים מכל השמיעות שכל מציאותינו אינו אלא עבדי השי"ת

‘אזון ששמעה על הר סיני’ כי לי בני ישראל עבדים, והלך וקנה אדון לעצמו, תִּצְדַּע’ (רש"י משפטים כא, ו). מקשים, הרי כי לי בני ישראל עבדים' כתוב בפרשת בהר, והיכן ומתי שמענו זאת בהר סיני.

אבל מי יימר לן שאכן צריך להיאמר, אלא 'אזון ששמעה', כי כאשר בני ישראל שמעו בהר סיני 'אנכי ה' אלקיך', הם שמעו והפנימו שהם צריכים להיות עבדי ה', לשרת מלך מלכי המלכים הקב"ה במסירות. וכדאיאת בגמרא (ב"ב קז:): שאדם קורא לבנו 'עבדי' מצד המסירות והנכונות שלו לשמשו. וכח זה נמצא לדורות עולם בקרב כל נשמת ישראל, דו געהערסט צום אייבערשטען און דו געהערסט נישט צו קיין אנעדערע, הנך שייך אך ורק להקב"ה ולא לשום דבר אחר.

הרבה פעמים אמרה התורה 'שמע', שמע ישראל, והיה אם שמעו תשמע, ואמרו חז"ל (דבר י, ב) 'אשרי אדם שומע לי' (משלי ח, לד) - **אשרי אדם ששמעותיו לי, ומפרש החידושי הרי"מ ז"ע, שהמכוון שבכל דבר שאנו שומעים - שומעים מה שנוגע ושייך להקב"ה, ואמנם קול המונהג של רומי ההולכת מסוף העולם ועד סופו (יומא כ:)** - ממלאת את העולם עם שמיעות של גשמיות והבלי העולם, והאדם חי ועוסק בעולם הזה ומוכרח לשמוע, אבל מי ששמעותיו לי, וואס ער הערט, ווען ער הערט, און וויא אזוי הערט, הערט ער נאר איין זאך, וואס זוכט דער אייבערשטער דא פון מיר - מה שהוא שומע, מתי שהוא שומע, ובאיזה צורה

זוה מה שאמרנו בפיוט למוסף פרשת שקלים 'אשכול אָזוי תאות כל נפש' - **הרצון והתאוה האמיתית של כל נפש ישראל להתחבר להבורא ית"ש**. אבל 'בקשתי ולא מצאתי' - טעינו במעשינו ותעינו בדרך, ומחמת כן 'ופצתי בטפשי' - הסתכנו בדברי הבל. ומה 'טבעתי במי צול בטיט ורפשי' - אין צורך להכביר במילים ולפרש בפשט רמז או דרש, אלא די במילים 'מי צול טיט ורפשי', **אם מאבדים את הרצון והכיסופין להקב"ה, קצן מען אראפ גיין אין די טיפע בלאטעס וואס מקען דארט איינזינקען - עלולים לרדת לעמקי הבוץ ולשקוע שם**. וזה מה שאנו מחפשים להתעורר כאשר 'משמיעין על השקלים' - שנמשך לשמוע את רצון ה', שנשמש לו ית"ש כעבד. (מתוך ס"ג משפטים-שקלים תשפ"ו מאמר א)

לזכות הרה"ח ר' קלמן הלר שליט"א והרה"ח ר' מנחם ליידיג שליט"א

מילי דאורייתא

שקלי קטנים איך נקנים להקדש

ק"ל (שקלים פ"א מ"ג) דקטנים פטורים מלשקול מחצית השקל, ואם שקלו מקבלין מידן (מ"ה), וכתב הרע"ב ובתנאי שימסרם לציבור לגמרי, כי היכי דלא להוי קרבן ציבור קרב משל יחיד.

והקשו **האחרונים**, הרי קטן אינו מקנה לאחרים מדאורייתא, וא"כ מן התורה ליכא מסירה לציבור. והגם נדקושת האחרונים הוא שאין שקל מסים ששייך ליחיד, וכמבואר ב**ט"ז** (א"ח ס"י שזה ס"ב) דאחרי שכל אחד נתן מחצית השקל לקופה של תרומת הלשכה, נעשה הכל קופה של כל הציבור ביחד, אבל סוף סוף נחשב שכל יחיד שיש לו חלק בכל קרבן [אלא שיש מקום לדון אם בפחות משר"פ כלי חמדה פ"י צו ג, ושר"ת זרע אברהם להגרמ"ז ס"י איכא חסרון שלא מסרו לציבור יפה יפה].

בשער המלך (הל' שקלים פ"א ה"א) תירץ, דהמטבעות של הקטנים בטלים כרוב המטבעות שהם מבני חיובא, והגם דמטבע הוי דבר חשוב ולא בטל, היינו מדרבנן, ולכן אין חסרון הקנאה בשקלי הקטנים, דמדאורייתא המטבע של הקטן בטל ברוב, ומדרבנן דאינו בטל - אתי תקנתא דרבנן

א. א"ה: אמנם במנחות כא: מבואר דלכן בוכרי נחשב דמעיל חולין בעזרה משום חלק הכהן ע"ש, הרי דחיישנין לחסרון בפמשי"פ, וא"נ דמשום כל הכהנים שתרמו איכא יחד שר"פ, א"כ ה"ה יש לחוש להרבה קטנים שיתרמו. ועי' כלי חמדה פ"י צו ג, ושר"ת זרע אברהם להגרמ"ז ס"י ד ס"ק כא-ב, ואכמ"ל.

עוד ליה"ע, דאולי גם בכדי שתהא הממון המיוחד שנותן לקרבת ציבור, בעלות משותפת ושייך לציבור וכדברי הטי"ז הנ"ל, גם לזה צריך הקנאת הבעלים, ול"ש זאת בקטנים, ולומר דלוותר על זכויותי מבלי להקנותו שייך מה"ת גם בקטן, צריך לזה ראייה, וצ"ת.

המשך מילי דאורייתא

הטי"ז הנ"ל] - הרי בכסף הקניה יש לו חלק].

ובשואל ומשיב (מהדורא רביעאה ח"ב סוסי קצא) **ובשו"ת עין יצחק** (יו"ד סי' יד אות ט) כתבו, דהא דממונא לא בטל, זה דוקא כשעומד צווח ותובע את ממונו, אבל ממון שאין לו תובעין בטל, ומכיון שרבנן תיקנו שקטן יכול להקנותו ושוב אינו יכול לתבוע את שקלו, שפיר בטל מן התורה. ויש להוסיף, דמלבד שאינו יכול לתבוע מטעם הקנין דרבנן, גם בפועל לא יעשה כן, שהרי הקטן רוצה לשקול את שקלו.

◆◆◆

עוד כתבו **האחרונים** (אבני"ם שם, קהלת יעקב אבהע"ז סי' כח ד"ה ולפענ"ד, בית אפרים שם) דדמיון של הקטנים שנתנו ולא נקנה להקדש אינו נתפס על הקרבנות, דהוי כגזל שאינו תופס את דמיו [ואמנם מדאורייתא הציבור הם בעלי חוב לקטנים, אבל מדרבנן הם פטורים - שהרי מדרבנן יש קנין, ובית דין לא יוציאו מהם ממון].

ובהגהות קהלת יעקב (על אבני"ם שם) העיר, הרי קניית הבהמות לקרבנות, הוי ע"י חילול דרך מקח, שהקדושה שבמעות מתחללת ועוברת לבהמה, וכיון שנכלל בדמי המקח גם מעות הקטנים, לא חלה הקדושה על הבהמה במה שכנגד מעות הקטנים.

אך יש להצדיק סברת גדולי האחרונים הנ"ל, שאפשר להויל להקדש כדאיאת בגמרא (ב"מ נ"ז): **והחילול דרך מכר הוא רק כפי המעות שאינם של הקטנים** [ויתכן שצריכים לפרש למוכר, שידע שבתוך השקלים יש ממון של קטנים שמדאורייתא אינם קנויים ללשכה].

ואין להקשות דסוף סוף נשארה מטבע קדושה מדרבנן ביד המוכר - שלא נתחללה, כי אפשר לחלל את המעות של הקטן על שוה פרוטה, והגובר לכתחילה יכול לחלל כל מעות של הקטנים על שו"פ - ובכח"ג אין פסידא של הקדש. ועוד יתכן דאפשר לעשות תנאי, דמדאורייתא המוכר לא קנה כלל המעות של הקטן והחילול רק כנגד המעות של הגדולים, ומדרבנן המוכר יקנה המעות של הקטן בקנין דרבנן - ומדרבנן הרי זה באמת הקדש והחילול גם על המעות של הקטן [ולענין אם אפשר לחלק חלק המעות של הקטן מקופת הלשכה שכולם שותפין בה, עי' ילקוט שיעורים סוגיות י"ו והמצויין שם, ועי' בחינשי הגר"ל (מועד ע"מ קא) בענין תערוכת מטבעות במתנות לאביונים].

◆◆◆

בחמדת ישראל (קונטרס תורה אור אות נא) כתב לחדש, **דלגבי גבוה אין להדיוט החשיבות של בעלים** שממונו לא יבטל גבוה. ומבסס את חידושו, מהא דמצינו דממשכנין על השקלים (שקלים פ"א מ"ג), וכתב התוס' יו"ט (שם) דאע"ג דגבי פריעת בעל חוב דנמי מצוה היא אין לוקחים את כסותו, מ"מ אין למדין ממנה למצות גבוה. והיינו משום דהכל של הקב"ה ומשלו הוא נותן לו. ועוד, מהא דמבואר בתשובות הרשב"א (ס"י יח) שאין מברכין על נתינת מחצית השקל, משום 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך' (דהיי"א כט, יד), והיינו דלגבוה לא שייך נתינה כלל - דהכל הוא של הקב"ה, ומהאי טעמא, לא אין להדיוט חשיבות בעלים על ממונו לענין גבוה, ושפיר בטל מן התורה.

ודבריו צריכים הבנה, דהנה מבואר בירושלמי (קידושין פ"א ה"ה) ובבארו המאירי (קידושין כ"ה) דהא דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט, משום דליה' הארץ ומלוואה תבל ויושבי בה' (תהלים כד, א), וכל העולם הוא חצר של הקדש, ולכאורה, אם כן כל ההפקרים וכל המציאות, יזכה בהם הקדש ראשונה - שהרי הם מונחים בחצר הקדש. אלא, אמנם הכל שלו ית"ש, אבל 'הארץ נתן לבני אדם', וכביכול נתן להם ועליהם להקדיש לגבוה, ורק **דגבי דינא פרטיים מסויימים** **אשרי שאין האדם נותן משלו**, וכגון לענין ממשכנין על השקלים, כי אין מקום לכבד את כסותו של אדם - כלפי גבוה. וכן חכמים לא תקנו ברכה על מחצית השקל, כדי לחנך אותנו וללמדנו 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך'.

אבל לגבי דין כללי שנאמר בכל התורה 'ממונא לא בטלי, מהיכי תיתי לומר שאין בעלים על ממונו לגבי גבוה. ועוד, התינה גדול שמחויב לשקול שקלו, אולי היה מקום לומר שאין הוא נותן משלו, אבל הקטן שאינו מחויב, בודאי שבהכ"ג יש לו שם בעלים על ממונו. ודבריו מחודשים מאוד וצריכים לימוד.

◆◆◆

ויש להעיר, שלפי תירוצי האחרונים, צ"ב דברי הרע"ב דפשוטו לשונו משמע דקטן צריך למסור לציבור לגמרי, ולפי דבריהם קטן אינו יכול למסור לציבור, אלא שאין זה חסרון, ומטעם דממונא דקטנים מתבטלים.

(מתוך הנאמר ליש"ק תרומה - שקלים תשפ"ה)

ברכת מזל טוב לאחי היקר

רודצ'וץ הרה"ח ר' יעקב בלושטיין הי"ו

לרגל שמחת הולדת הנכדה

בת לבנו ר' אורי ישראל משה הי"ו

בברכת רוב נחת ודורות ישרים מבורכים

אחיך אליהו זאב

ברכת מזל טוב

לידידנו

הרה"ח ר' אברהם יצחק שידלובסקי שליט"א

לרגל הולדת הנכד ב"י

בן לבנו הרה"ח ר' משה שליט"א

שיזכה לרבות נחת דקדושה מכל יוציא

מכון עברא דדשא

רשימות זכרונות מהרבי הבית ישראל זי"ע

חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נידח

בשנות לימודי בשיבת שפת אמת, הוזמנתי פעם לאכול על שולחן אדמו"ר שליט"א בסעודת ליל ש"ק פרשת אמור. במשך הסעודה אמר כמה דברי תורה, לא אזכור את כולם, אבל **דבר אחד אעלה למשמרת, וכמדומה שלא אוכל לשכחו כל ימי חיי**. אחר סייים לטעום מן המרק שהוגש לפניו, נעתק בסערת רוח והתלהבות יותר מהרגיל, והתחיל לדבר, ומיד בתחילת דיבורו היה **ניכר שהוא הולך לדבר מענין שמסעיר את רוחו בקרבו תמיד, והיו אלו דיבורים שהם בבחינת 'הוא היה אומר'.**

התחיל לתאר את מהותה של המצוה בתחילת הפרשה - 'לא יטמא בעל בעמיו להחלו', ופירש רש"י שהכוונה היא שכהן שנישא למי שהוא מתחלל מכהונתו בנישואיו לה - אסור לו ליטמא לה במותה. **ואמר אד"ש - בא נתאר לעצמנו במי מדובר**. מעשה שהיה כך היה, אברך חמד היה יושב ועוסק בתורה ותפילה בשטיבל, והיה היום זוגתו נפלה למשכב רח"ל, חבריו לשטיבל היטו שכם לעזרו בניהול ביתו בהכנת לחם לפי הטף ובטיפול בילדיו בכל תקופת חליה, אך נגזרה גזרה ושחל"ח רח"ל.

ידידיו לשטיבל לא עזבוהו חלילה, ועשו כל שביכולתם לסמכו ולסעדו בשעתו הקשה ולהקל מעליו מעט ממשאו הכבד, כך עברה לה תקופת ימים, ומיודענו מטופל בילדיו ורובץ תחת משאו הקשה. והיה היום, ושמועה טובה באה לשטיבל, ב"ה מדובר נכבדות בידיו האלמן, ותרב לה השמחה והציפייה כי הנה ימצא ידידם מנוח לכף רגלו וימצא עזר כנגדו. לפתע נכנס לשטיבל אחד מן החבורה בסערה, ואמר לסובביו - השמעתם מי היא המדוברת? הלא היא פלונית הגרושה! נו, מה לך נסער - שאלוהי חבריו, וכי לא תשמח כי קרב קץ סכלו של חברנו? מה קורה אתכם, עונה הלה בזעף, **שכחתם כי ידידנו האלמן כהן הוא? והלא תורתנו הקדושה אסרה על כהן לישא גרושה!**

שקט כבד השתרר, ידידיו של מיודענו לא ידעו את נפשם, מבולבלים היו ולא ידעו מה עליהם לחשוב, הלא מיודענו האלמן ירא שמים הוא וכן תורה, וכי יתכן שמרוב שדחיקא ליה שעתא הוקל בעיניו איסור תורה חמור של חילול כהונתו וחילול זרעו מן הכהונה? שמא שכח שזהו איסור תורה? פלא על כן תורה שכמותו שישכח פסוק מפורש בתורה! לא מסתברא מילתא. שמא לא שמע כי אשה גרושה מאישה היא? **אין לנו אלא לדבר עמו ולשמוע דבריו, ואין שמחה כהרתת הספיקות - ענו ואמרו יחדיו.**

באותו ערב, בבוא מיודענו לשיעורו הקבוע בשטיבל, ניגש לשוחח עמו אחד מידידיו הקרובים, ושאלו בעדיניות אם נכונה היא השמועה. כן, ענה הלה בפסקנות. וכי שכחת כי גרושה היא, ואתה כהן האסור בגרושה? שאלו חבריו. לא שכחתי, ענה מיודענו האלמן, ואל תדינוני עד שתגיעו למקומי, **מה אעשה ולהמשיך כך היא לא תכלית, ורק אותה מצאתי מתאימה לכך.**

הלום רעם ישב למולו החבר, וכעבור כמה רגעים ניסה לרכך קולו ולדבר אליו בנועם, וכך אמר לו, ידידי היקר, **חשוב נא אחרית דבר מראשיתו**, הלא אם תישאנה, בניך חללים יהיו, והיכן תגדלם, איזה תלמוד תורה יקבל בני משפחה העוברים איסור תורה חמור בפרהסיא ובשאט נפש, ה'תקבר' והשטיבל לא יוכל עוד לעמוד על ימין, לא יוכלו לתת לך כיבודים בשטיבל, ובכלל, מי יבוא לחתונתך ולשמחות בניך, היכן יסתובבו, האיך יגדלו, מי ישאם בבוא העת, גם בניך מאשתך הראשונה יהפכו לאומללים, כך הרבה לדבר על לבו וניסה כוחו כן וכך, ואין כל דבריו נפלו על אוזנים ערלות. 'הקומדאנט' ניסה לדבר עמו, הרב הסביר לו, כי שום רב כשר לא יסדר קידושין כאלו, ומי יהיו עדי, מי המשתתפים וכו', **אך כבר לא היה אל מי לדבר.**

לדאבון לב כל ראיא ה', הלה הלך ונישא לה, לא צריך לתאר איך היתה נראית חתונה לא כשרה שכזו ומי ומי היו ההולכים בה, כמוכן שכבר לא היה בנותן טעם שיבוא עוד לשטיבל ולשלוח את בניו למוסד שכולם מסתכלים עליהם ברחמנות אין קץ, מיודענו עבר לו לגור בפאתי העיר עם כל הארחי' פרחי, בניו יצאו לתרבות רעה, כמוכן שכל ענין שמירת התורה הלכה ונחלשה, עד שברבות הימים **כמעט שכח שיהודי הוא, לא שבת ולא מועד, לא תפילין ולא כשרות, ומי יודע מה כן**. ילדיו נישאו רח"ל לגויות ה", וכך עברו להם שנים רבות מאוד, ומיודענו הקשה ערפו, מיאן לשוב.

חמישים וחמש שנים עברו להם, והיה היום, זוגתו הגרושה חלתה ונפנתה אל בית הרפואה, ובימים לא רבים מתה עליו אשתו. מיודענו זקן אשמאי זה, מתחיל להתעסק בהשגת צרכי קבורתה, ולפתע דפיקות בפתח ביתו. הלה חושב מי זה שבא עלי עתה בשעה קשה זו. בדלת עומד הדור - רבו משכבר הימים - הרב של השטיבל, רציתי להזכירך - אומר לו הרב - **כי התורה אוסרת עליך להיטמא לאשתך, הלא תזכור כי כהן אתה!**

כל השומע מעשה זה, ישתומם על רב זה, מה ראה לטרוח ולבוא עתה? **הלא אין אל מי לדבר! כולם כבר התיאשו ממנו, ושנים רבות עברו במרדו**, איש כבר אינו זוכר ממנו, גם הוא עצמו כבר אינו זוכר כמעט שהוא יהודי!

כאן הגביה אדמו"ר שליט"א את קולו, ואמר בהתלהבות ופניו להבים: 'כן, כולם כבר התיאשו ממנו, החברים, הקומדאנט, הרב, המשפחה', וכאן הגביה עוד את קולו בסערה וקרא כמעט בצעקה: 'אבל התורה אינה מתיאשת ממנו! היא עדיין מאמינה בו, **מצוה מיוחדת היא ליהודי זה במיוחד**, והיא עדיין מדברת אליו ומצוה אותו - לא יטמא בעל בעמיו להחלו!

אכן, סיים הרבי את דבריו: **רק התורה הקדושה היא מכירה ויודעת בערכו האמיתי של איש יהודי**, והיא יודעת שלעולם אין להתיאש מנפש ישראלית, כי מאיש ישראל לעולם לא נאבדת התקוה! הקב"ה חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נידח.

זמן רב לקח לי להיירגע מתיאור עז זה, באותו ליל שבת קשתה עלי השינה אחרי מאורע מבהיל זה, וגם אחרי שנדרמתי, התעוררתי כמה פעמים משנתי, ודמותו הסוערה עומדת לנגדי ושואגת: 'לעולם אין לאבד תקוה באיש ישראלי! **'התורה לא מתיאשת מאף יהודי'! 'הקב"ה חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נידח'!**

אכן, צדיקים דומים לבוראם, הוא היה אומר, הרהרתי לעצמי.

(מתוך רשימותי מזכרונותי של תלמידי ישיבת שפת אמת בשנות היודיין, שהוזמן רבות לאכול סעודת ש"ק בקו"פ על שולחן רבינו הבית ישראל זי"ע)

מצוות שמקיימין שלא לשמה נשארות למטה

ויקחו לי תרומה (כה, א), ופירש רש"י 'לי לשמי', והקשה בשב **שמעתתא** (בהקדמה) דצריך ביאור, וכי בתרומת המשכן היה צריך לשמה יותר מבשאר מצוות, הלא כל המצוות צריכות כוונה לשמה, ועוד דהרי אמרו חז"ל (פסחים ג: ועוד) 'לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה'.

ויש לומר על פי מה דאיתא בגמרא (פסחים ג:) 'רבא רמי כתיב (תהלים נז, יא) 'כי גדול עד שמים חסדך', וכתיב (שם קה, ה) 'כי גדול מעל שמים חסדך', הא כיצד, כאן בעושין לשמה וכאן בעושין שלא לשמה? ונמצינו למדים, **שהמצוות שמקיימין שלא לשמה, נשארים למטה, מתחת השמים, ואין עולים מעל שמי שמים**, ובהו יובן מאי שנא מצוות הקמת המשכן ובנינו מכל המצוות, כי כל מטרות המשכן היא החיבור בין שמים לארץ, ולכן המקדש קרוי צואר, שמחבר בין עליונים לתחתונים, והרי המשכן שלמטה מכון כנגד מקדש שלמעלה, ולכן אם יתנו שלא לשמה, הרי יהיה הפסק בין הארץ והשמים - כי בעושין שלא לשמה נאמר 'עד' שמים חסדך, ולכן חייבים לעשות לשמה כדי שיהיה מכון כנגד מקדש שלמעלה.

(תרומה תשפ"ג בקידור)

הערצה לדבר מקודש

רק מצד השי"ת השוכן שם

והקמות את המשכן כמשפטו אשר הראית בהר (כו, ל). בבצל הטורים כתב 'הראית' ב' במסורה, בפרשתו ובמשנה תורה (דברים ד, לה) 'אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו', ומפרש לדרכו.

ויש לפרש השייכות, על פי מה דכתיב (כה, ח) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', ומינה ילפינן בעירובין (ב) 'דימשכן' איקרי 'מקדש', וכתבו התוס' (ד"ה אשכחן) דנפקא מינה למורא מקדש, שנוהג גם במשכן - הגם שלא היה במקום קבוע. והנה אמרינן ביבמות (ו:) 'יכולתי יאירא אדם ממקדש, תלמוד לומר (קדושים יט, ל) 'ומקדשי תירא אני ה' - לא ממקדש אתה מתיירא אלא ממי שזהיר על המקדש'.

ואין הדברים אמורים רק במורא מקדש, אלא כן הוא בכל הדברים המקודשים, שלפעמים מיטשטשים הגבולות ונתפסים בחיצוניות הדברים, ומתפתחת לה יראה והערצה בלב לדבר מצד עצמותו, אך באמת אחדותו ויחודו ית"ש הוא בכל דבר, והיראה הנכונה והאמיתית היא שמתייירים מפני השכינה הנמצאת ושורה כאן, ומורא מקדש הוא משום ששם השכינה יותר בגלוי. וזהו שבאה המסורה ללמדנו, שגם כשבונים מקדש וכן כשעוסקים בכל דבר מקודש, יש לזכור שלא לפתח בלב יראה כלפי הדבר עצמו, רק היראה היא מה' שצויה על כך, ומכך שבמקום או בדבר זה נגלה יותר כבוד השי"ת, וצריכים לזכור תמיד 'אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו', **אנו מתיירים רק מהשי"ת לבדו.**

ובזה יבואר לא דאיתא בגמרא (ב"ב ד, ד) שהורדוס בנה את בית המקדש באבני שישא ומרמרא, ורצה לחפות את הבנין בזהב, אמרו ליה רבנן שבקיה דהכי שפיר טפי דמיחזי כי אידוותא דימא - גלי הים, ויש להבין מה המעלה המיוחדת שנראה כגלי הים. וי"ל כי גלי הים הם דבר שאין להם קיום, הגל מתרומם לגובה ואח"כ יורד למטה ונעלם, והוא כהתלהבות שאינה בר קיימא, אלא חולפת מהר, והנה בנין הורדוס היה נאה ויפה ביותר - עד כדי שאמרו (שם) 'מי שלא ראה בנין הורדוס לא ראה בנין נאה מימיו', ולזה רצו חז"ל שיזכרו שהיופי החיצוני אינו בר קיימא - וכגלי הים שנעלמים, ועיקר ההתלהבות במקדש צריכה להיות התעוררות פנימית ממי שמשכין שמו במקדש - שזה דבר של קיימא, וזה מה שרמזו חז"ל במה שאמרו הכי שפיר טפי דמיחזי כי אידוותא דימא.

(ליל ש"ק תרומה תשפ"ג מאמר ב)

רביבי דשא

הרכישה היחידית ששייך בעולם

היא ההכרה שאין לו כלום

ויקחו לי תרומה (כה, ב), קרא הכתוב לנתינה 'לקיחה', כי אין דבר בעולם שאינו מהשי"ת, ואפילו ההתנדבות והרצון והנתינה - הכל הוא מהשי"ת, רק השי"ת העלים והסתיר אורו, עד שנראה שהאדם עושה מעצמו.

נמצא, שהדבר האמיתי היחיד שביד האדם לקחת לעצמו בהא עלמא, הוא מה שזוכים להסיר במקצת את ההעלם, לגלות את הילי הכסף ולי זהוב נאום ה' בצבקות, ולתת להשי"ת בחזרה את שלו, מתוך הכרה ברורה שכל מה שיש לו לאדם - כי ממך הכל ומידך נתנו לך.

(ע"פ תרומה תשפ"ג מאמר א, ועוד)

באיסור הסרת הבדים

בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו (כה, טו). איתא ברמב"ם (פ"ב מהל' כלי המקדש י"ג) שהמסיר אחד גם כן עובר [וכתב הרדב"ז (שם) שהמרפה את הבדים אינו חייב עד שישירם לגמרי מן הטבעות], אבל **מסתפק לי אם מסיר רק מטבעת אחת, ואחר כך יתחוב קצה הבד הזו, ואחר כך יסיר קצה בד השני, אם חייב, וכמאמר חז"ל** (שבת קיב: עירובין כד). כלי שניקב כמוציא זית וסתמו, וחזר וניקב כמוציא זית וסתמו עד שהשלימו למוציא רימון, וכן סגדל שנפסקה אחת מאזניו ותיקנה - טמא מדרס, נפסקה שניה ותיקנה - טהור מן המדרס, כי **פנים חדשות באו לכאן**, כמו כן כאן שעל פי מעשיו הסיר כל הבד, והתחזרה אינו תיקון, כי חייב מלקות על הסרת הבד. **והפרי מגדים** (יו"ד סי' מט שפ"ד סק"ב) מסתפק כעין זה בענין טריפה, אם ניקב חצי עובי קורקבן, ונתרפא, ואחר כך ניקב חצי השני [ועיין בשו"ת הרי"מ בחידושי לחולין פרק אלו טריפות (מג). ד"ה קרום שעלה, במהדו"ח מס' חולין עמ' שע' מדה"ס] שכתב בפשיטות דטריפה].

[שפתי צדיק אות כג. - בקידור פ' תרומה תשפ"ה העיר רבינו שליט"א דאין הנידון דומה לראיה, היתה **נשתנה הדבר**, דהכלי נחסר ונשלם - אלא שלא בפעם אחת, וכן בסנדל יש שני רצועות חדשות - הגם שהם הוחלפו זה אחר זה, משא"כ כאן **השקפידה תורה על הסרת כל הבד**, וסוף סוף לא הוציא את כל הבד. ומה שאינו יכול לתקן ע"י החזרה, זה לא משום שפנים חדשות באו לכאן - אלא **שעל כך חייבה התורה, ולא כשהוציא רק מקצתו**. ודומה למה דאמרינן בשבת (ה) תבילה של קנים ארוכים, אם הוליכה אמות הרבה ברשות הרבים כענין הזה, שלא נטלה כולה מן הקרקע, אלא **זקפה והשליכה וחזר וזקפה והשליכה**, אין זו עקירה. וכן בקנין הגבהה של חפץ ארוך אינו נקנה עד שיגביהנו כולו (עי' חו"מ סי' רסט סעיף ה) [נדברי המג"ה בשו"ת אבני' אה"ע"ז סי' קס סק"ד תמוהין ואכמ"ל. אלא דבנתיבות כתב לחדש דבהגבהה מן ההפקר די במגביה מקצתו].

וילה"ע בהא דמצינו בענין **ניתוק וחיבור בזה אחר זה**, בדברי **החתם סופר** (פקודי מ, יז משנת תקפ"ט) שבשבעת ימי המילואים מצד אחד היה צריך להיות כל הזמן משכן ומצד אחר היה צריך לפרוק כל יום, ולכן **הגביה קרש קרש מאדן שלו זה אחר זה ומיד העמידו על עמדם**, ובכל זה לא היה שום פירוק, ומי"מ אחר שגמר כן בכל המשכן, הרי פנים חדשות באו לכאן, והוה הקמה חדשה ולא פירוק כלל [והחתם סופר מסיים שם: וניל עדי' אמרי' התם **לית דין בר נש שמוזכר אחת לאחת עד שלבסוף איננו בר נש** אלא מלאך אלקי' ופנים חדשות וק"ל].

השובע פר' תרומה א"ה יתקיים טיש סעודה שלישית
בפר' תצוה לא יתקיים טיש סעודה שלישית

לקבל הנהגת השי"ת באהבה

בס"ד

למכונה ג'רמי אשר נדבה רוחו להתגייר כראוי.

יראה השי"ת רצונך, ויסלק העיכובים, ותכול במהרה להקרא יצחק ירמיהו בן אברהם אבינו כיהודי שלם.

והרי זה שיעור ראשון ביהדות: לקבל הנהגת השי"ת עמנו באהבה, גם כשהוא נגד שאיפותי, והרי כל עיכוב או זירוז הוא ממנו יתברך.

שאלו אלתר

להבין שמועות

צירוף כוונת הלוקחים למעשה הנותנים

ויקחו לי תרומה (כה, ב). פירש רש"י לי לשמי. הנה הם היו לוקחים מן כל נדיב לב, **והרבה לא ידעו לכוון לשמה, על כן יהיו הגבאים מכוונים הכוונה שיהיה לשמה**. ועיין במגן אברהם או"ח ריש סימן ת"ס פלוגת ראשונים אם **כוונת אחרים מועיל** שיהא לשם מצות מצה אם חרש שוטה וקטן עוסקים בעצת מצה. וזה שאמר ויקחו לי, לשמי, מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, אתם תקחו לשמי, היינו לכוון בעת הלקיחה לשמה, וזה ויקחו לי לשמי, שיקחו הם לשמי.

(חתם סופר תורת משה)

המצוה, אמאי נחשוב שלא כל אחד ידע זאת, ואי משום חשש שישכח, מלבד שאין זה משמעות של 'לא ידעו', ויהא שהרי מעשיו מוכיחין שעושה מצוה, וכה"ג כתב **המשנה ברורה** (סי' ס סק"י) בשם **החיי אדם**.

אמנם לכאורה פשוט **דלאו משום מצוות צריכות כוונה נגע בה**, ומסתברא דלענין כוונת מצוה לצאת בה יד"ח לא ס"ל לרבינו יונה דמועיל כוונת אחר שאינו עושה המעשה [אף במצוות דמועיל בהם שלוחות], אלא נראה דענין הלשמה שייכונו אחר הוא כמו הנידון דרבינו יונה לענין שימור לשמה במצת מצוה, שהוא נוסף על כוונת מצוה, כמו כן בתרומת המשכן אולי **צריך לכוון איהו כוונה שתהא עבור מטרות המשכן**. וצ"ע.

ואכתי צ"ב, אמאי נצרך שהלוקחים יכונו עבור הנותנים, הלא **עדיף ללמד את כל בני ישראל, וידעו כל הנותנים לכוון**, והרי לכאורה דברי החתם סופר נאמרו רק לשיטות דמהני במצה כוונת עומד ע"ג, ויש חולקים ע"ז - ע"ש בב"י, ובכלל דעת רבינו יונה יחידאה הוא, ולפמ"ש הרשב"א בחולין גם לרבינו יונה לא מהני כאן, וא"כ **לשיטתם בע"כ צריך ללמדם שידעו לכוון**, ויהא נימא לסוברים דמועיל ע"י אחר, אבל ודאי גם לענין כוונת לשמה מצוה בו יותר מבשלוחו.

[ולכאורה אפשר דכוונתו בלשמה' היינו לרעותא דלבא, והוא עומק נקודת פנימיות הנפש אשר תוכו רצון אהבה רשפי שלהבת י"ה, שהוא עיקר יסוד ושורש כל המשכן כמו שהאריכו בספ"ה ק, וזה וודאי הרבה רחוקים מזה. אך נשאלת השאלה, האם אכן יכולים הגבאים להשלים כוונת ופנימיות המוח והלב המוטלת על כאו"א, והלא מיסודות החסידות אשר חרט **רבינו החידושי הרי"מ ז"ע** במאמר המשנה 'אם אין אני לי מי לי' - שהעבודה המוטלת עלי לא ייעשה בשום אופן ע"י אחר. ואולי י"ל, דנדבית ציבור שאני שכל הציבור מתכללים בו, ובפרט במחצית השקל שהעשיר לא ירבה וכולם שווים ברצון הקדוש אלא שרצון העני נמצא אצל העשיר, כמבואר **בשפת אמת** (שקלים תרמ"ט), ויובן שפיר שגבאי הציבור משלימים רצון האדם.

וכו הוא בעבודת התפילה שכנגד תמידין תקנום, שאנו מתפללין על דעת גדולי הדור הקרובים אל ה', כמו שכתב **החתם סופר** בפרשת משפטים (עה"פ ועבדתם את ה' אלקים משנת תקפ"ו), ואין כאן מקום לקבל אור, ובכ"ז רמז רמזי לעיין בדבריו ותמצא נחת לנפשך [מבואר שם דבכל המצוות יש התכללות עם כל ישראל, דכל ישראל הוא אדם אחד וישראל שמו, ע"ש].

(משלחן המערכת)

מה שהביא החתם סופר זי"ע מדברי המגן אברהם, לכאורה המדובר לענין שיועיל עשיית חש"י או עכ"ם כשגדול עומד ע"ג, ובפשיטות היינו **שהגדול מלמדו** לכוון לשמה, וכאן הכוונה **שיועיל כוונת הלוקחים לבד**, אמנם המכוון הוא **לדעת רבינו יונה שהובא ברשב"א** דמועיל צירוף כוונת אחד לשמה למעשה של אחר, ובבית יוסף בסי' ס הביא כן משו"ת הרשב"א בשם רבינו יונה, **ולשיטה זו כוונת החתם סופר שיועיל גם כאן**.

והנה **בשו"ת בית אפרים** (אה"ע סי' פט ד"ה והרשב"א (אבל כד מעיינת)) **ובחידושי הרי"מ** (אה"ע סי' ק סק"א ד"ה או י"ל (הראשון)) כתבו דכל מה דס"ל לרבינו יונה דאפשר לצרף כוונת אחד למעשה של אחר, הוא **כששני הפעולות נעשים ע"י שליח** [והרחיב רבינו שליט"א בשיעורי מס' גיטין בסוגיא דשליחות בכתבת הגט וגדול ע"ג בשנת תשנ"ט, וראה במילי דאורייתא בנאו"ד תרומה תשפ"ג]. וא"כ כאן שכל אחד הביא בעצמו, לדבריהם לא שייך בזה צירוף כוונה דאחר. ומדברי החתם סופר כאן מוכח, **דלאו דוקא כשהפעולה נעשה בשליחות**, וכן משמעות לשונו בחידושים למס' גיטין (כב:).

ויש לציין, **דבתשובת הרשב"א** שהביא הבית יוסף מבואר דלרבינו יונה אף **במילתא דליצי שליחות** לעשותו וכגון שחיטה ומצת מצוה ג"כ מועיל כוונת אחר לצרפו לכוונת העושה המעשה, אבל **ברשב"א חולין** (יב:) מבואר דרק במה **דצריך שליחות** לקיימו או יתכן גם שליחות על הכוונה והמחשבה, ולפי מש"כ **החתם סופר** (שו"ת יו"ד סי' רצו סוד"ה ולקחתי) דהאב הפודה מכספו **עצם הנתינה אינו בגדר שליחות**, ולכאורה ה"ה נימא בתרומת המשכן דאין הנתינה צריך שליחות, וא"כ צירוף כוונת אחר בתרומת המשכן **תליא בסתירת הרשב"א אי בשחיטה דאין צריך שליחות, אי מועיל כוונה דאחר**. אלא דאולי יש לחלק בין פדה"ב דהוי חוב ובין הקנאת תרומת המשכן, ואכמ"ל.

וילה"ע, דלכאורה אחרי שהנותנים הפרישו ממונם נדבה לעבדות המשכן, הרי כבר זכו ביה הקדש, ומה **מועיל כוונה אח"כ**. אלא שיתכן דקאי **בדעת רבו ההפלאה בפנים יפות** כאן עה"פ את כל איש אשר ידבנו לבו, שלא יקדשו בפיו עד שיבוא לידי עושי המלאכה, ובאותו זמן שהעבירים אז חל ההקדש, ואזי **תוך כדי הנתינה כיוונו הלוקחים**.

ובעיקר הדבר שכתב החתם סופר זי"ע שהרבה לא ידעו לכוון לשמה, צריך לדעת מה היא הידיעה אשר נצרך לידע, שלא ידעו, אם הכוונה - לכוון שנותן תרומה בכדי לקיים